

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 61/2014-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. januára 2014 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti AGRO SLAVIA, s. r. o., Šustekova 49, Bratislava, zastúpenej obchodnou spoločnosťou JUDr. Radovan Repa, advokát, s. r. o., Záhradnícka 16514/60, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Radovan Repa, pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava I č. k. 1 Er/181/2013-62 zo 17. septembra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti AGRO SLAVIA, s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. decembra 2013 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti AGRO SLAVIA, s. r. o., Šustekova 49, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie jej

základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 1 Er/181/2013-62 zo 17. septembra 2012.

Z obsahu sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že na základe exekučného titulu – notárskej zápisnice sp. zn. N 329/2012, Nz 329/20132, NCRIs 36315/2012 z 3. októbra 2012 spísanej notárkou JUDr. D. M. bola sťažovateľka ako povinná zaviazaná uhradiť P. M. ako oprávnenému najneskôr do 30. novembra 2012 sumu 14 771,34 € s príslušenstvom z titulu nevyplatenej mzdy v zmysle pracovnej zmluvy z 2. mája 2011 a dohody o pracovnej činnosti z 30. decembra 2011. Dňa 8. februára 2013 okresný súd poveril exekútora Mgr. M. Š. vykonaním danej exekúcie. Dňa 21. marca 2013 bolo sťažovateľke doručené upovedomenie o začatí exekúcie. Dňa 2. mája 2013 sťažovateľka podala námietky proti exekúcii, ktoré odôvodnila nespôsobilosťou, resp. neplatnosťou uvedeného exekučného titulu z dôvodu, že *„predmetná notárska zápisnica a skutočnosť v nej uvedené nezakladajú platný prejav vôle sťažovateľa, nakoľko štatutárny orgán sťažovateľa a oprávnený reprezentujú v skutočnosti jednu a tú istú osobu. Za daných okolností nemohol... oprávnený pri podpise notárskej zápisnice platne konať v mene sťažovateľa, a to pre konflikt záujmov vymedzený v rámci § 22 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov..., a teda nemohol ani platne uznať záväzok či platne vysloviť súhlas s vykonateľnosťou predmetnej notárskej zápisnice...“*.

Okresný súd uznesením č. k. 1 Er/181/2013-62 zo 17. septembra 2012 námietky sťažovateľky proti exekúcii zamietol.

Sťažovateľka v sťažnosti predloženej ústavnému súdu namieta, že okresný súd *„na námietku neplatnosti, resp. nespôsobilosti exekučného titulu z dôvodu konfliktu záujmov pri vyhotovovaní exekučného titulu... nijako neodpovedal“*, napriek tomu, že *„uvedená námietka bola jediným dôvodom uvádzaným v námietkach proti exekúcii a je podľa právneho názoru sťažovateľa zásadného charakteru, a je teda nutné na ňu náležitým*

spôsobom odpovedať“. Sťažovateľka tvrdí, že absenciu akejkoľvek argumentácie okresného súdu vo vzťahu k ňou vznesenej námietke proti exekúcii je potrebné posudzovať ako prejav arbitrárnosti, čo zakladá porušenie jej práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. V tejto súvislosti poukazuje aj na v sťažnosti bližšie konkretizovanú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ústavného súdu, ale aj Európskeho súdu pre ľudské práva, z ktorej vyplýva, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu.

Sťažovateľka v petite navrhuje, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Právo Sťažovateľa spoločnosti AGRO SLÁVIA s. r. o. na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní pred Porušiteľom Okresným súdom Bratislava I vedenom pod č. k.: 1 Er 181/2013-62, EX 58/2013 porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Porušovateľa Okresného súdu Bratislava I č. k.: 1 Er 181/2013-62, EX 58/2013 a vec vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

Okresný súd Bratislava I je povinný nahradiť Sťažovateľovi... trovy konania v celkovej výške 747,72 EUR, a to do 3 (troch) dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Sťažovateľka zároveň žiada, aby ústavný súd predbežným opatrením rozhodol, že:

„Vykonateľnosť napadnutého právoplatného Uznesenia Okresného súdu Bratislava I č. k.: 1 Er 181/2013-62, EX 58/2013, ktorým boli zamietnuté námietky Sťažovateľa spoločnosti AGRO SLÁVIA s. r. o. proti exekúcii sa odkladá, a to do okamihu právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania. Uvedená viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáha (t. j. petit), pričom tento musí byť vymedzený presne, určito a zrozumiteľne (v súlade s čl. 127 ústavy a § 56 zákona o ústavnom súde), teda takým spôsobom, aby mohol byť východiskom pre rozhodnutie ústavného súdu v uvedenej veci (III. ÚS 78/02, III. ÚS 17/03, IV. ÚS 138/08), keďže v podstate vymedzuje hranice, v ktorých sťažovateľ žiada realizovať ústavný prieskum

dodržiavania základných práv a slobôd v konaní realizovanom tým-ktorým orgánom verejnej moci.

Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu č. k. 1 Er/181/2013-62 zo 17. septembra 2012.

1.1 Vzhľadom na to, že sťažovateľka námietku porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým rozhodnutím okresného súdu v podstate žiadnym spôsobom neodôvodnila (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), ústavný súd túto časť sťažnosti odmietol z dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí (podobne IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 168/05, III. ÚS 789/09) ani neoznačila, ktoré základné práva namieta v rámci čl. 48 ods. 2 ústavy.

V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že v zmysle § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a uplatňovať v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady (II. ÚS 117/05).

1.2 Predmetná sťažnosť však mohla byť odmietnutá aj podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom.

Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 43/05, II. ÚS 90/06). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Sťažovateľka v sťažnosti výslovne uviedla, že predmetnú sťažnosť podáva „z dôvodu právnej istoty, ako aj z dôvodu zachovania prekluzívnej lehoty na podanie sťažnosti pred Ústavný súdom Slovenskej republiky...“, keďže 17. októbra 2013 podala okresnému súdu návrh na zastavenie exekúcie a návrh na odklad exekúcie, ktoré odôvodnila identickými dôvodmi majúcimi svoj základ v hmotnom práve, ktoré špecifikovala ako v námietke proti exekúcii, tak aj v sťažnosti podanej ústavnému súdu.

V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že už v uznesení sp. zn. 3 Cdo 63/2009 z 25. novembra 2010 sa najvyšší súd vyjadril k otázke, či po začatí exekučného konania možno mimo tohto konania namietat' neexistenciu práva uznaného exekučným titulom – notárskou zápisnicou, keď okrem iného uviedol:

„Povinnosť plnenia na základe notárskej zápisnice možno charakterizovať ako plnenie, ktoré má svoj základ v procesnom práve, teda bez vzťahu na hmotnoprávny titul. Notárska zápisnica so súhlasom k vykonateľnosti má povahu verejnej listiny a ako každá verejná listina aj notárska zápisnica osvedčuje pravdivosť údajov v nej uvedených až do doby, pokiaľ nie je preukázaný opak. Aj pri posudzovaní notárskej zápisnice sa preto uplatňuje tzv. prezumpcia správnosti. Notárska zápisnica je spôsobilým exekučným titulom

vtedy, ak mimo formálnych podmienok vykonateľnosti splňa podmienky materiálnej vykonateľnosti... Dohoda oprávnenej osoby a povinnej osoby obsiahnutá v notárskej zápisnica, ktorá vyjadruje súhlas povinnej osoby s vykonateľnosťou notárskej zápisnice, nemá hmotnoprávnu povahu; ide o jednu z náležitostí, ktorú musí notárska zápisnica obsahovať... aby bola z materiálneho hľadiska vykonateľná... Táto dohoda oprávnenej a povinnej osoby teda nemá sama osebe za následok vznik, zmenu alebo zánik práv alebo povinností účastníkov právneho vzťahu. V prípade notárskej zápisnice so súhlasom s vykonateľnosťou treba mať na zreteli osobitné znaky tohto exekučného titulu v porovnaní s inými exekučnými titulmi. Takáto zápisnica nie je rozhodnutím (súdu alebo iného orgánu) a nemá ani účinky, ktoré zákon s rozhodnutím spája a nie je vybavená účinkami právoplatnosti ani záväznosti pre účastníkov a pre všetky orgány, ktoré majú napríklad rozhodnutia súdu vydané v občianskom súdnom konaní (§ 159 O. s. p.) Skutočnosť, že sa osoba povinná zaviazala poskytnúť oprávnenej osobe určité plnenie a dohoda o tom je uvedená v notárskej zápisnici so súhlasom s vykonateľnosťou, podľa názoru dovolacieho súdu celkom nevyklučuje, aby v individuálnych prípadoch – so zreteľom na osobitné okolnosti prejednávanej veci – sa povinná osoba domáhala návrhom na súde určenia, že nie je povinná plniť (resp. že neexistuje dlh, ktorý by mala plniť).

Je pravdou, že exekučný súd pri posudzovaní vykonateľnosti notárskej zápisnice posudzuje iba to, či sú dané formálne a materiálne predpoklady vykonateľnosti, a to bez zreteľa na hmotnoprávny základ. Otázku naplnenia formálnych a materiálnych predpokladov môže preto posudzovať iba exekučný súd. To napokon znamená, že vykonateľná môže byť aj taká zápisnica, ktorá nemá svoj základ v hmotnom práve. Exekučný súd musí zobrať do úvahy prípadnú námietku povinného v exekučnom konaní týkajúcu sa platnosti procesného prejavu podľa § 41 Exekučného poriadku... Na druhej strane ale prejav povinnej osoby urobený v notárskej zápisnici, ktorý má mať procesné dôsledku (jeho súhlas s vykonateľnosťou notárskej zápisnice) nezbavuje povinnú osobu možnosti urobiť predmetom súdneho konania samotný hmotnoprávny vzťah (povinnosť z neho vyplývajúcu). To potom znamená, že v sporovom konaní je možné domáhať sa samotným návrhom určenia neplatnosti právneho úkonu..., na ktorý bol v notárskej zápisnici odkaz v súvislosti s uznaním dlhu. Pokiaľ by prípadne súd takémuto návrhu vyhovel, notárska zápisnica zostáva exekučným titulom. Ak by v exekučnom konaní došlo

k vymoženiu plnenia uvedeného v notárskej zápisnici a následne súd by v inom (sporovom) konaní určil, že hmotnoprávny základ nie je daný, išlo by u oprávneného o bezdôvodné obohatenie.“

Aj v okolnostiach posudzovaného prípadu okresný súd napadnutým rozhodnutím odkázal sťažovateľku na možnosť ňou vznesené námietky „*uplatniť v samostatnom konaní o určenie neplatnosti exekučného titulu.“*

Okrem toho sama sťažovateľka v námietke proti exekúcii uviedla, že „*pod sp. zn. 33 Cb/8/2012 sa na tamojšom súde vedie konanie o neplatnosť uznesení valného zhromaždenia, ktorými bola povinnému schválená určitá mzda... Nad rámec tam podanej žaloby (podanej z dôvodu, že valné zhromaždenie nebolo náležite zvolané a všetky tam prijaté rozhodnutia sú neplatné), ale jednoznačne možno konštatovať, že sa jedná o neplatné schválenie mzdy povinnému, keďže podľa čl. XII ods. 11 spoločenskej zmluvy povinného... sa na odmeňovanie konateľa a riaditeľa (pritom sa tu jedná aj o pohľadávku z pracovnej zmluvy na pozíciu výkonný riaditeľ...) vyžaduje súhlas 100 % spoločníkov, čo na predmetnom valnom zhromaždení úplne zjavne splnené nebolo a čo vyplýva zo samotnej zápisnice z valného zhromaždenia...“*

Uvedené preukazuje, že sťažovateľka v konaní pred všeobecným súdom jednak využila, ale zároveň má k dispozícii ďalší právny prostriedok ochrany svojich základných práv a slobôd, a teda existuje orgán verejnej moci oprávnený preskúmať všetky ňou vznesené námietky, čo v súčasnosti vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať opodstatnenosť námietok sťažovateľky hmotnoprávneho charakteru uvádzaných v jej sťažnosti vo vzťahu k namietanému porušeniu jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím okresného súdu.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky v nej uplatnených.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. januára 2014